63ste Jaargang No. 5028 DAGBLAD Dinsdag 4 Februari 1947

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2.50 gld; Bovenwinden, Suriname 2.50 gld.; en het buitenland 3 gld.

REDACTIE: Tel. 1858; P. bus 8/ Willemstad Adres: Consciëntiesteeg 27.

Uitgeefster en Administratie Paulus drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. F. Croes, Postbus 14 Oranjestad; tel. 38.

Britse burgers moeten Palestina verlaten

Brazi'i anse Politiek

Sensatie-berichten

EVACUATIE.

Hedenmorgen om acht uur begon men met de evacuatie van alle Britse mannen en vrouwen en kinderen meldt men uit Jeruzalem. De Britse solda en zetten hun geweren ter zijde om de vrouwen en kinderen behulpzaam te zijn.

SIR EVELYN BARKER
Bevelhebber in Palestina.

Men meent, dat de evacuatie hedenavond k'aar kan zijn. De vrouwen en kinderen worden ondergebracht in een kamp om veilig te zijn voor de nieuwe uitbarstingen die men verwacht. Vanuit dit kamp zullen zij per vliegtuig, per trein en per schip naar Egypte worden getransporteerd, om vandaar naar Engeland terug te keren.

Eerst was men weigerachtig, doch later verliet men haard en huis zeer gewillig.

Er is nog steeds geen officieel commentaar op de doodstraf tegen iemand van de ondergrondse uitgesproken. (Jerusalem (AP) 4.2).

ARANHA AFGEVAARDIGDE BIJ DE VERENIGDE NATIES.

Uit Rio de Janeiro wordt gemeld dat President Dutra het besluit tekende, waarbij Aranha benoemd wordt tot vertegenwoordiger van Brazilië bij de Verenigde Naties (Rio de Janeiro, (AP) 3.2).

DE BENOEMING VAN ARANHA.

Aranha is op de hoogte van zijn benoeming tot gedelegeerde voor Brazilië bij de Verenigde Naties. Hij deelde aan een correspondent van de A.P. mede, dat hij zichzelf op de hoogte wil brengen van de organisatie en de werkzaamheden van dat lichaam voordat hij een verklaring uitgeeft. Hij zeide voorts dat de verklaring in de officiële bevestiging van zijn benoeming vertraagd was door „besprekingen met het Braziliaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken". Hij zeide voorts dat het hem niet bekend was of zijn benoeming reeds aan den Secretaris Generaal der Verenigde Naties was voorgelegd" voor accreditatie. **Aranha** wordt benoemd in opvolging van Pedro Leao Velloso die in December il. te New York overleden is (New York, (AP) 3.2).

SENSATIE-BERICHTEN.

AP meldt uit Caracas, dat uit niet nader aangeduide legerbronnen, in de pers berichten worden gepubliceerd over de „vijanden van het Venezolaanse Gouvernement". Deze vijanden zouden een invasie op het oog hebben van de nabijgelegen Caraïbische eilanden af. Links georiënteerde kranten melden, dat deze invasie uitgaat van den oud-president Lopez Contreras. Zo meldt het blad „Ultimas Noticias", dat hij van **Bonaire** uit met een schip en drie vliegtuigen zou trachten deze invasie uit te voeren. Het blad „El Nacional" meldt samenzweringen in Santo Domingo en meent ook, dat dergelijke activiteiten plaats vinden op eilanden als **Curaçao** en Trinidad. De regering gaf naar aanleiding van deze berichten geen enkel bescheid. Wel wordt later uit Miami gemeld, dat Contreras het dwaas vindt, om ang-..g te zi'n voor een invasie van een schip en drie vliegtuigen.

(Van officiële zijde wordt bericht, dat voor zoveel het Gebiedsdeel Curaçao betreft, dit bericht alle grond van waarheid mist. — Redactie.

INVASIE VAN VENEZUELA GEVREESD.

Een zegsman van het Venezolaans Ministerie van Oorlog verklaarde dat hij inlichtingen had betreffende een mogelijke „invasie", opgezet door verbannen vijanden van Bethencourt-regime. Ook in de pers van Caracas had men het over deze geruchten. Hij zeide, dat het Ministerie zich bewust was van deze geruchten, maar dat hij daarop geen commentaar kon geven. Het ochtendblad „Ultimas Noticias", een van de bladen die het verslag afdrukte dat ex-President Lopez Contreras bezig is een „invasie" plan in elkaar te zetten, eiste in een hoofdartikel dat de regering een verklaring zou afleggen wegens „de algemeen bezorgdheid".

„Wij zijn van oordeel dat de regering duidelijk en oprecht tot het volk moet spreken; dat zij de houding van toeschouwers maar eens moet laten varen en verklaart of zij in staat is een mogelijk gevaar het hoofd te bieden.

Het ochtendblad „La Esfera" vroeg wat de golf van geruchten te beduiden had en zeide dat het tijd werd dat de tegen over elkaar staande partijen hun verschillen trachten op te lossen voordat zij elkaar in burgertwist gingen bestrijden.

Het blad zeide: Alles wijst erop dat er een definitief plan is (voor de invasie), dat uit de rangen van het ambtenarendom is voortgekomen. Deze strijd zal gevoerd worden met een doel welke wij niet kennen, maar waarvan wij de ongelukkige gevolgen zullen ondervinden. Men ziet overal vrees in de hoofdstad, angst die de huizen binnensluipt en onrust in de politieke kringen".

Wij geloven niet dat zij die naar de macht dingen, of zij die thans zelf aan de macht zijn, of wie dan ook het recht hebben het lot der natie in gevaar mag brengen en de eigendommen der burgers op te offeren om hen persoonlijke meningen, individuele doctrines op te leggen, of om persoonlijke ambities (Caracas, (AP) 3.2).

STIJGENDE KOLENSCHAARSTE IN ENGELAND

De Austin Motor Company een van de leidende Britse uitvoer-firma's heeft Maandag bekend gemaakt dat haar fabriek te Birmingham Dinsdag gesloten zal worden wegens gebrek aan kolen en dat ten minste vijftien duizend van de zeventienduizend arbeiders ontslagen zullen moeten worden. Ook andere fabrieken, zoals textielfabrieken, hebben de productie of geheel moeten stopzetten of sterk moeten verminderen in verband met de kolenschaarste.

Een conservatief nieuwsblad heeft naar aanleiding daarvan opgemerkt dat de economische crisis welke Engeland thans meemaakt, de val van de Attlee-regering binnen enkele maanden zal kunnen veroorzaken.

Enkele cabinetsleden hebben opgemerkt dat rantsoenvermindering voor de werklozen onvermijdelijk is, tenzij men harder gaat werken om goederen te verkrijgen voor export (Londen, (AP) 3.2).

TRUMAN VRAAGT VERLENGING. „WAR POWERS ACT".

President Truman verzocht het Congres om de uitvoercontrole op rijst ook na 31 Maart te mogen handhaven zodat de Verenigde Staten hun uitvoer-verplichtingen, voornamelijk jegens Puerto Rico de Philippijnen en Cuba, zullen kunnen blijven vervullen.

In een speciale boodschap aan het Congres drong hij er op aan om de geldigheidsduur van de tweede „War Powers Act", die op 31 Maart buiten werking treedt, te verlengen. De boodschap zeide o.a. „De voor uitvoer beschikbare wereldvoorraden hiervan (rijst) zijn nog geringer dan die van andere graansoorten en de Verenigde Staten hebben uitvoer-verplichtingen jegens gebieden die ons biezonder aangaan, zoals Puerto Rico, de Philippijnen en Cuba" (Washington, (AP) 3.2).

IJSLAND HAD CABINETSCRISIS.

Men had een cabinetscrisis op IJsland, die meer als honderd dagen duurde doch waaraan gisteravond toch een einde kwam. De leider van de Socialistische Democratische partij Stephan Johan Stefanson kon een nieuw cabinet samenstellen, waarin men vertegenwoordigers opnam van drie a vier partijen, doch waarbij men de communisten uitsloot. Stefanson was het hoofd van het nieuwe cabinet, het neemt de portefeuille van nationale welvaart. De communisten die in het vorige cabinet twee zetels hadden en die in het parlement 52 zetels hebben waren in de oppositie gekomen, toen men in Oct. van het vorig jaar voorstelde om aan de Amerika het recht te geven om het vliegveld, dat zij tijdens de oorlog op IJsland hadden aangelegd. (Reykjavik, (AP) 4.2).

BRAZILIAANSE POLITIEK.

De Burgerlijke meerderheid.

Brazilië staat aan de vooravond van de verkiezingen voor de regeringsorganen van de staten, die de Federatie vormen. Staatspresidenten, afgevaardigden voor de Kamers der afzonderlijke staten, leden voor de gemeente-raad van het Federale District, zullen uit de stembus te voorschijn moeten komen. In verband met de strijd die hierom door de kiezers, waartoe thans ook de vrouwelijke bevolking behoort, wordt gevoerd, is het wel interessant een blik te werpen op de politieke ontwikkeling, die uit grote land in de laatste jaren heeft doorgemaakt.

Het jaar 1930 werd gekenmerkt door een revolutie, ontstaan uit idealistische strominigen, die zich spoedig met andere mengden. Een voorlopige regering voerde het bewind van 1930 tot 1934, toen de gewijzigde constitutie in werking werd gesteld. In 1937 echter, werd reeds een nieuwe grondwet uitgewerkt, onder invloed van de Poolse en Portugese, waarin men een sterk uitvoerend bewind en overhelling naar het corporatieve systeem. De liberale gevoelens van het Braziliaanse volk in het algemeen waren echter in strijd met de strekking van deze constitutie, die bovendien nooit in werking is gekomen. In hetzelfde jaar 1937 toch, werd het Parlement gesloten, en nam de President der republiek met dictatoriaal gezag, het bestuur van het land in handen. Men kan de periode van 1937 tot 1945 dan ook beschouwen als de fascistische proefperiode voor Brazilië.

Met het eindigen van de oorlog moest het constitutionele regiem weder in ere worden hersteld. Na het aftreden van den President, die tijdelijk vervangen werd door den hoogsten magistraat van het land, moesten de kiezers zich groeperen, waarbij zich enerzijds grote moeilijkheden voordeden, als gevolg van het jaren lang vigerende on-parlementaire stelsel, anderzijds de evolutie tot niting kwam, die gedurende die tijd toch doorgewerkt had. Terwijl men vóór

DUTRA
President van Brazilië.

1930 bijna zonder uitzondering met personen-politiek te doen had gehad, vormden zich nu partijen, met gedetinieerde programma's, waaronder vooral die van links, vóór die volkomen onbekend, de aandacht vragen. In 1945 nog hadden de verkiezingen voor het Presidentschap der Republiek en voor de leden van de Kamer van Afgevaardigden en de Senaat plaats, en in 1946 werd de nieuwe Grondwet aangenomen en in werking gesteld en werden ten slotte de verkiezingen uitgeschreven voor de regering der onderdelen van de Federatie, die nu op 19 dezer zullen plaats hebben.

De korte spanne tijds, waarin de Braziliaanse kiezers zich hebben moeten reorganiseren, heeft medegebracht, dat de grenzen tussen de verschillende partijen niet altijd volkomen scherp werden getrokken en dat er zekere verschuivingen plaats vinden waarin uiterste fracties een nieuwe richting zoeken. In grote lijnen, en met terzijde lating van enige kleinere partijen, die meer locaal belang hebben, kan men de kiezers verdelen in twee hoofdgroepen:

a) De Sociaal - Democratische Partij (PSD) die den President der Republiek Democratische Unie (UDN), welke tezamen de bourgeoisie vertegenwoordigen. Gedurende de eerste verkiezingen hebben deze partijen elkaar fel bestreden doch sedert die is er een zekere toenadering ontstaan; enige Ministers werden door den President gekozen uit de gelederen der UDN, al mag dit dan ook nog niet als een volledige samenwerking der twee partijen worden beschouwd.

b) De Braziliaanse Arbeiders Partij (PTB) en de Braziliaanse Communistische Partij (PCB), welke ingrijpende sociale hervormingen wensen door te voeren. De eerste staat onder de auspiciën van den vroegeren President-dictator, Getulio Vargas, die tot senator gekozen werd; de tweede herhaalt in Brazilië, wat overeenkomstige partijen in andere landen op haar programma hebben. Tot nog toe hebben de PSD en de UDN, dus de twee bourgeoisie-partijen, de meerderheid.

De Katholieke kerk is een machtige factor in Brazilië en voert een felle strijd tegen het communisme. Anderzijds wenst zij zelf belangrijke sociale hervormingen te zien ingevoerd. Hoewel de tegenwoordige President in vrije verkiezingen verkozen werd, is de regering nog niet volkomen de vertegenwoordiger van de democratische gevoelens van het volk, doch zij tracht zich in die richting te ontwikkelen. Dit blijkt ook o.a. uit de vervanging van enige Ministers, wier benoeming tot de bevoegdheden van den President der Republiek behoort.

Op internationaal gebied is Brazilië als gevolg van de oorlog, meer gaan overhellen naar de inter-Amerikaanse solidariteit, doch de verschillende internationale conferenties hebben bewezen, dat het zijn oude politiek van huldiging der democratische beginselen in de betrekkingen tussen de naties, waarvan het sedert lange jaren, voorvechter is, blijft handhaven.

(H.B.).

het nieuws van vandaag

Er is maar weinig nieuws. Het is vreselijk koud in Europa. In Rusland heeft men veel sneeuwstormen, in Holland kon men over de Waal lopen en men sprak alweer over de Elfstedentocht, en dus hoopt men dat het nu wel weer spoedig zal gaan dooien. Arme mensen dat is de vierde winter die ze meemaken. De radio vertelt wel dat men over de Waal kan lopen bij Nijmegen, doch daar is de interessantigheid ook gauw af. De spoorwegen werken echter dubbel hard en hebben ook in het week-end stevig doorgewerkt, om toch weer kolen over Nederland te kunnen rondzenden.

In IJsland had men ook een cabinetscrisis, doch daar doet men de zaken schijnbaar kalm aan, want pas na honderd dagen kwam men k'aar met een nieuw ministerie. Honderd dagen, die waren voor Napoleon al genoeg weer op de troon te zitten.

Er is maar weinig nieuws en het lijkt wel, of daarom de A.P. dienst zo nu en dan moet vervallen in wat wij sensatie nieuws noemen, zo hadden we daar de vorige week een hele reeks telegrammen over de quaestie van de Venezolaanse nationale kerk, die in Dec. van het vorig jaar al definitief en afdoende was behandeld in de Venezolaanse pers zoals we dat toen al uitkomen in de weergave van de artikelen verschenen in „La Esfera" van 12 Dec., nu zien we weer zulk een reeks van sensatie berichten over invasies in Venezuela, waar wij onze lezers niet erg rijkelijk, en ook niet onmiddellijk heeft van de naad, op zullen tracteren, dat sticht maar verwarring.

Een geweldig feit vinden wij alhans, het feit, dat men in Palestina er toe overgaat om Britse burgers, mannen zowel vrouwen als kinderen te verplichten het land te verlaten. Geef, men de zaak op, of is het maar een tijdelijke evacuatie? De laatste wordt er niet bij verteld, men vereld juist, dat men de mensen naar een kamp brengt, om hen verder over te brengen naar Egypte, waarvandaan ze dan naar huis kunnen gaan. Heeft men een groots plan van de ondergrondse ontdekt, of heeft men werkelijk de moed opgegeven met een „Vecht het nu zelf maar uit, na de burgers vertrekken ook de soldaten"?

Het machteloze van deze zaak bedroeft ons. Is het de strafheid der beide partijen, die onverzoenlijk tegenover elkaar staan, als mensen die elkaars volksbestaan tot de dood toe bedreigen?

Of is het de verbetenheid van de haat der ondergrondse die zo driest optreedt dat men werkelijk niet meer kan? Zou er nog wel een mogelijkheid zijn, dat men tot een accoord komt, zou het instituut van de Verenigde landen hier een oplossing kunnen brengen?

In Indië komt men weer een stapje verder, daar men nu het vaststellen van de grenzen tussen de gebieden niet meer laat bepalen door Jan en alleman, doch nu besloten heeft, om alle vergissing uit te sluiten en in handen heeft gegeven. Het is weer een teken, dat men werkelijk wapenstilstand verlangt.

Benoemingsaffaire

Van Cabinet tot Commissie ad hoc

Gisteren konden we in onze krant nog een bericht plaatsen over de benoemingsaffaire. Het was nieuws.

We hebben al veel over deze zaak geschreven en willen nog graag eens laten zien wat „De Nieuwe Tijd" over de eerste formulering dacht, toen ons de zaak werd opgediend onder de wijdse titel van cabinetsformateur.

Hier volgt dat stuk uit „De Nieuwe Tijd":

„De plaatselijke bladen spreken van de aanwijzing van een „cabinets-formateur". Hiertoe schijnt op voordracht van de Staten door den Gouverneur benoemd te zijn, de heer A. D. Jonckheer, broer van den Voorzitter van de Democratische Partij. Hij heeft geen zitting in de Staten.

Deze feiten wijzen o.i. in de richting van een parlementaire democratie, met machten-scheiding, het regeringsstelsel, dat in Nederland voor de centrale overheid is aanvaard. Had men een systeem willen volgen, dat meer overeenstemt met dat van de Nederlandse provinciën of gemeenten, dan hadden de Staten eenvoudig enkele leden uit hun midden tot „vertrouwensman" kunnen benoemen.

De benoeming van den Heer A. D. Jonckheer, lid van de Democratische Partij tot cabinetsformateur, wekt de indruk, dat men een politiek cabinet wil formeren, in tegenstelling met de „Grote Oost", waar men met een constructie-cabinet is aangevangen.

Bij de vorming van een politiek cabinet zou de aanwijzing van een vooraanstaand persoon uit de Democratische Partij, tot formateur, gezien de uitslag der laatste verkiezing, volkomen correct zijn, indien de Staten werkelijk een weerspiegeling van de politieke groeperingen zijn. Daar dit niet zo is, ware het juister, dat de beide partijen zich hadden verstaan, in plaats van rauwelijk bij stemming, zonder kennisgeving van het onderwerp der vergadering, over te gaan tot aanwijzing van een formateur."

De zaak ligt nu anders. We zijn blij, alarm geslagen te hebben, toen men daar onlangs de benoeming ging formuleren met de term „**cabinetsformateur**". Het gaf reactie, bij Aneta, in het Ministerie, in Suriname niet het minst, doch de zaak werd in Nederland rustig opgenomen en nuchter zeide men daar: „Het moet een vergissing zijn." En het was een vergissing.

We moesten ons gisteren toch goed houden, toen we nog eens angstig werden opgebeld, dat we het toch het woord **cabinet** er niet bij zouden zetten. De zaak is dus zo — om de nieuwe tijd voor te bereiden, omgeeft de Gouverneur zich van vertrouwensmannen, een soort van commissie ad hoc. Hoe lang die commissie zal bestaan we weten het niet, dat kan drie maanden zijn, doch dat kon ook wel drie jaar zijn het is een commissie, die juist voor dat punt in het leven wordt geroepen en voor geen andere punten. Het is geen permanente raad van advies, dat is de raad van bestuur.

Het is een eigenaardige wijze waarop deze commissie tot stand komt, een wijze die democratisch is, doch die verwarring in het leven riep, denken we. De Gouverneur koos zich niet de vertrouwensmannen, neen, bij vroeg de Staten iemand voor te stellen, die een groep zou kiezen. Dit deed wat ministerieel aan en daar zal de vergissing uitgegroeid zijn?

Het is geen commissie met verantwoording, dat kan niet in onze staatsregeling, we mogen onze staatsregeling wel soepel gaan uitleggen, zeide de Minister, doch dat wil natuurlijk niet zeggen, dat we er nieuwe organen in kunnen schuiven. Het is ook een commissie van advies, niet van macht, daar onze staatsregeling niet de mogelijkheid kent van gedelegeerde macht van den Gouverneur. Onze staatsregeling kent niet, zoals bv. het canonieke recht een „poesas delegaa".

Gezien de holder de bolder verkiezing van November 1945, nadat daarom wij deze Staten geen zuivere vertegenwoordiging van het volk durven noemen, ondanks de correctie van de benoemde leden, is een keuze door deze Staten altijd goed te bestuderen. Biezonder moeten wij deze keuze bestuderen nu we zien, hoe het euvel, dat voor Curaçao zo dikwijls genoemd wordt, „zo men zelfstandigheid zou krijgen treedt onmiddellijk een phase in van de kleinpolitiek van vrienden en bekenden" naar voren kwam. Het is wel jammer, dat de Staten met deze eerste keus op de weg naar de nieuwe tijd, toch wel héél sterk de schijn op zich hebben willen laden, dat zij bij de eerste beste keuze, het eerste beste vrije optreden reeds in dit euvel zijn vervallen.

Gezien het feit, dat de benoeming nu niet weinig ontluisterd is, dat er niet meer het woord „cabinetsformatie" bij staat, blijft het een gewichtige quaestie, om van advies te dienen in zake de practische voorbereiding van een nieuw staatsbestel. Dat het college enige verantwoordelijkheid zou bezitten t.o.z. van de Staten, kunnen we niet geloven. De Staten kunnen natuurlijk als orgaan van publieke mening de adviezen of de resultaten van de adviezen van de vertrouwensmensen aan critiek onderwerpen en ze zullen niet nalaten om dat te doen.

Verder zal het college van de Staten er wel niets mee te maken hebben, een salaris zal een „commissie ad hoc" wel niet genieten, anders zouden we misschien weer eens de „macht" van de Staten kunnen zien, in zover ze dan wel eens zullen weigeren iets voor een dergelijke commissie te voteren, „want die hebben wij niet ingesteld". Zoals bv. het geval was met de commissie uit de raad van bestuur, die ook naar de Koningin trok om haar opinie uit een te zetten.

Overigens is de situatie nog al verward geworden, het officiële bezoek van de Parlementaire Commissie maakt misschien wat hypercritisch, doch we zien bv. op Aruba een „Unieraad", waarvan de bedoeling zou zijn, om Aruba de status te geven van provincie, los van Curaçao maar een provincie van Nederland. (De mensen kunnen niet weigeren om lid te worden van zulk een Unie, „want dan zijn ze tegen Aruba") waarin men **alléén** moet onderkennen het verlangen om t.o.z. van Curaçao zoveel mogelijk vrij te staan. Dit laatste

moet in de practijk als misschien niet altijd mogelijk beschouwd worden.

Verder zien we hoe ook de Bovenwinden zelfs loskomen, doch op weer een geheel verschillende manier. In het derde nummer van „The Voice of the Windward Islands", komt de voor deze tijd zonderlinge bekentenis voor, dat men daar niet rijp is voor autonomie en men legt de nadruk op de fout, dat men zich er niet op toegelegd heeft één volk te vormen; men is té verschillend van elkaar. Dit laatste is inderdaad een factor, die kan meespreken.

Zo gezien deze enkele opinies plus nog de rechts van „uiterstlinkse" -zich -noemende -zeer-progressief" is het wel niet moeilijk, om een staatsbestel uit te denken, dat aan de verlangens voldoet. Dit zullen de vertrouwensmannen ook wel als onmogelijk vooropmoeten zetten, doch men zal in wijsheid en voorzichtigheid een verandering moeten aanbrengen, die eerlijk verantwoordt, zonder beknotting van vrijheid, nuchter beschouwd, de meest practische oplossing is.

Dat zij hun gegeven, is onze wens.

is. Apart van de materiële voordelen die zij biedt door o.a. het opleveren van inkomsten voor de schatkist, het bevorderen van woningbouw, opvoeding, ontspanning, sport, hygiëne etc., is haar invloed op sociaal-economisch gebied van ontegenzeggelijk groot belang. Van niet te miskennen waarde is ook de invloed die zij op haar personeel oefent, waardoor dit laatste methodischer en meer gedisciplineerd gaat werken, meer technisch onderricht wordt en een geprononceerde, intellectuele vooruitgang boekt.

Het is in de practijk bewezen, dat onervaren jongelui na een jarenlange dienstperiode in de olie-industrie bij het verlaten hiervan, hetzij om op eigen benen te gaan staan of om elders een nieuwe loopbaan te beginnen, een flinke dosis zowel theoretische als practische kennis blijken te bezitten, die hun in staat stelt zich zonder veel moeite te kunnen aanpassen aan hun nieuwe werkkring.

Het systematisch werken en het zich dagelijks onderwerpen aan de invloed van aanhoudende contrôle op zijn werkzaamheden, wakkert bij den serieuzen werker een gevoel van zelfvertrouwen aan en verscherpt zijn opmerkingsvermogen, die beide onmisbare factoren zijn voor dengene, die er naar streeft van zijn carrière een succes te maken.

Wij hebben hier een kleine greep gedaan in het vele, dat door deze industrie bewerkstelligd wordt. Wanneer men nagaat dat de olie-industrie haar vertakkingen over de gehele wereld heeft, zal men zich wellicht een denkbeeld kunnen vormen van de niet geringe invloed, die zij voornamelijk op sociaal-economisch gebied doet gelden.

(De Passaat).

CURAÇAO

CARACAS KOMT WEER DICHTERBIJ.

Men heeft gisteren in de advertenties kunnen zien, hoe men de tarieven voor Caracas weer heeft verlaagd, dit brengt Caracas weer dichterbij. Men moet niet vergeten wat dit kan betekenen voor het leven op Curaçao! Hoeveel Curaçaoënaars zijn er die reeds Caracas hebben bezocht, hetzij voor vacantie, voor familie-bezoek en misschien om een andere dokter te consulteren. We weten, dat zulk een stad op de achtergrond voor het leven op Curaçao van grote invloed kan zijn. Het heeft een voordeel, daar zodoende een geest van het provincialisme, die er zeker is op Curaçao wat minder zal worden.

MUZIEK OP CURAÇAO.

Kan men Curaçao om verschillende redenen, biezonder om zijn fijn klimaat, boven andere landen verkiezen; wat de kunst en in het biezonder de muziek betreft, staat Curaçao bij vele landen achter.

Hoe kan het anders? Hoe kan men in een kleine maatschappij als de onze veel kunstenaars, veel broepsmusici aantreffen? Voor een groot gedeelte moeten wij ons tevreden stellen met amateurs, radio's, en fonograafplaten, laten we zeggen surogaat.

Toch slaat Curaçao in het muziekleven geen kwaad figuur.

Niet alleen om verschillende musici, die hier leven en er mogen zijn; maar vooral omdat wij in de oorlogsjaren en nu weer het geluk en het voorrecht hebben wereldberoemde muzikanten hier te zien komen, om ons van hun hoge kunst te doen genieten.

Verschillenden van hen werden door de zeer actieve Curaçaose Kunstkring daartoe uitgenodigd en gehonoreerd.

Hierin volgt Curaçao het goede voorbeeld van Holland, dat tegenwoordig verschillende buitenlandse musici laat overkomen, zodat men niet meer naar het buitenland behoeft te gaan om volop te genieten.

In mijn korte vacantie heb ik meermalen daarvan geprofiteerd. Zo heb ik de buitenlandse beroemde pianisten Eileen Joyce en Robert Casadesus gehoord, de wereldberoemde dirigenten Victor de Sabata en Bruno Walter in het Concertgebouw zien optreden, als gastdirigent en verschillende buitenlandse beroemdheden in de Stadsschouwburgen, het City theater te Amsterdam.

Binnenkort hopen wij de beroemde Hollandse zangeres Jo Vincent hier te horen. Twee maal heb ik het geluk gehad op het eind van het vorig jaar haar te Amsterdam in de grote en kleine zaal van het Concertgebouw te horen: in de vierde symphonie van Gustaaf Mahler en op een heel biezondere liederenavond toen zij o.a. vijf zeer mooie liederen van H. Wolf en zeven Russische volksliedjes in het Russisch zong. Eigenaardig is dat zij de gehele avond geen enkel Hollands lied heeft gezongen. Mocht zij hier optreden, dan hopen wij dat het Hollandse lied niet zal ontbreken.

Waar ook wel voor gezorgd mag worden: een betere, mooiere kunstiger ingerichte zaal, waarin die wereldberoemdheden hier kunnen optreden.

De grote zaal van Roxy is wel fris, maar doet koud aan, er is geen sfeer en een slechte accoustiek. Van het Theater Brion zou misschien meer te maken zijn. *Daar is in ieder geval de accoustiek goed, de aankleding meer verzorgd, ofschoon niet volloende.*

Mogelijk kan de kunstzinnige Kunstkring hierin voorzien en voor een meer geschikt milieu zorgen.

Niettemin zijn wij dankbaar voor de vele pogingen, die deze Kunstkring heeft gedaan en nog wel doen om het muziekleven op Curaçao steeds meer te doen groeien en bloeien.

R. B.

DE OLIE EN SOCIALE VOORUITGANG.

De olie-industrie oefent grote invloed op sociaal gebied in de gemeenschap waar zij gevestigd

AAN SUFFISANT DE EER.

Reeds geruime dagen deden de geruchten de ronde, volgens welke men van plan zou zijn het stoffelijk overschot van de Noordamerikaanse slachtoffers, die op Curaçao zijn gevallen, tijdelijk over te brengen naar Suffisant.

Deze geruchten blijken thans geen geruchten meer te zijn, doch werkelijkheid. Luitenant Marugg wist met zijn mannen van een barak in twee dagen tijd een keurige kapel te maken. Van binnen versierd met zwart doek en aan weerskanten van het priesterkoor stonden schragen, waarop de doden komen te liggen.

Gistermiddag tegen 17 uur kwam de stoet aan. Vóór, in een jeep, reed Luitenant Agnes, die belast was met het vervoer. Daarna kwamen vijf weapon carriers, met elk (uitgezonderd de laatste, die slechts één kist had) twee houten kisten. Verder nog een motorfiets met twee politieagenten en een weapon carrier met een sectie gewapende schutters, die voor de erewacht zorgden.

Bij de ingang van het kapelletje stonden twee politiemannen, die als schildwacht fungeerden. Kapitein Van Oort verzamelde samen met Luitenant Van Kesteren enkele mannen om voor het

Battery terminals — Meyboom.

ontladen der kisten te zorgen. Alles verliep keurig.

As. Woensdag om 7 uur is er een plechtigheid in dit kapelletje, waarbij de pers is uitgenodigd.

Inderdaad Suffisant houdt de naam van de Curaçaose Schutterij hoog.

HET BEZOEK AAN BONAIRE VAN DE PARLEMENTAIRE COMMISSIE.

Uitgeleide gedaan door Kapitein E. van de Laarschot namens Zijne Excellentie de Gouverneur van Curaçao en den Heer Leo Bouman, directeur van de K.L.M., vertrokken de leden van de Parlementaire Commissie in gezelschap van de Heren F. W. Corver, Gouvernementssecretaris; Luitenant Miedema en Is. Bloch naar Bonaire om vandaag 's middags naa Aruba door te vliegen.

Voordat het vliegtuig naar Bonaire koers zette, vloog het eerst laag over Willemstad. Om precies kwart voor negen werd op het vliegveld te Bonaire geland.

Daar waren ter begroeting aanwezig de Heren X. Krugers, Gezaghebber van Bonaire met de landraden L. F. Gerharts en C. E. B. Hellmund.

In gereedstaande auto's reed het gezelschap naar de Gezaghebberswoning, waar de echtgenote van den Heer Krugers op hartelijke wijze ontving.

Na de kennismaking en het aanbieden van een koele dronk vertrok het gezelschap om de verschillende instellingen te bezoeken. Allereerst werd een bezoek gebracht aan het Hospitaal San Francistus, waar de gasten door de moeder-Overste. Soeur Eulalia werden rondgeleid.

Het Hospitaal maakt met zijn moderne outillage een buitengewoon goede indruk en waren de bezoekers vol lof over deze inrichting.

Nadat de koffie was geserveerd en nog even nagepraat, vertrokken de gasten voor een bezoek aan de Brion-kazerne en het Interneringskamp. De Brionkazerne waar de majoor Boelhouwer de bezoekers de nodige inlichtingen gaf, ziet er wel verzorgd uit en zal dit gebouw na het vertrek van de aldaar gestationeerde troepen een andere bestemming moeten krijgen.

Het volgende bezoek gold het interneringskamp, waar Luitenant Miedema den bezoekers de nodige inlichtingen gaf. Binnen enkele weken zal dit kamp worden opgeheven en de kampbewoners per ss. „Bloemfontein" naar hun land worden teruggezonden.

Hierna werd teruggereden naar het huis van den Gezaghebber ten wienskantore de Parlementaire Commissie enkele personen in gehoor ontving.

De receptie die vervolgens plaats vond, was druk bezocht en maakten de leden der Commissie met vele vooraanstaanden van Bonaire kennis. De zeer uitgebreide lunch die e Heer en Mevrouw Krugers hun gasten aanbood, werd hogelijk gewaardeerd en hoewel men zich op prettige en ongedwongen wijze onderhield, moest er nog een deel van het programma worden afgewerkt.

Over Antriol en Rincón reed men naar de zoutpannen en Slagbaai waar de mooie flamingo's in de baai aan het landschap een fleurig aanzien gaven.

Op de terugtocht werd de Plantage Guatemala van den Heer Gerharts — en waar de Heer Van Heiningen het bedrijf oefent — bezocht.

De verschillende gewassen en de veestapel hadden de biezondere aandacht van de bezoekers en de Heren Gerharts en Van Heiningen brachten hun wensen en verlangens tijdens dit bezoek ter kennis van de Commissie.

Na nog een kort afscheidsbezoek aan den Heer en Mevrouw Krugers en nadat de Heer Kropman de dank van de Commissie had overgebracht, vertrok het gezelschap m 17.45 uur naar Aruba waar om 18.30 uur de vlieger de Heer Roufaer het toestel aan de grond zette.

HET BEZOEK AAN BONAIRE.

Het bezoek van de parlementaire commissie was maar een kort bezoek, doch volgens onze opinie heeft men toch de tijd wel héél goed besteed en was het programma goed in elkaar gezet. We zijn blij, dat men nog een tocht tot het verre Rincon op het programma heeft geplaatst

NOORDAMERIKAANSE GOUVERNANTE VOOR JAPANSE PRINS.

Assistent Staatssecretaris, William Benton, deelde mede, dat Mevrouw Elizabeth Gray Vining uit Philadelphia gouvernante zal zijn van den Kroonprins van Japan. Mevrouw Vining werd gekozen op verzoek van Dr. George Stoddard, voorzitter van de missie, die in Maart Japan bezocht om behulpzaam te zijn bij de herziening van het Japanse onderwijsstelsel. Stoddard, thans President van de Universiteit van Illinois, werd door den Keizer van Japan verzocht een geschikte gouvernante voor den Kroonprins te zoeken. Hij zeide, dat naast haar taak als gouvernante, Mevrouw Vining ook les zal geven aan de Middelbare School, die de Kroonprins als gewoon leerling volgt.

want anders zou men niets anders van Bonaire weten als wat we zo in iedere reiskroniek lezen: „Wat een aardig dorpje, wat een vriendelijke mensen".

„Hoe rustig en wat ligt het er toch fijn aan de zee".

Bij een tocht over het eiland ziet men de verlatenheid, ziet men wat het achterland eigenlijk is en ziet men, hoe de mensen van Bonaire weten te sparen voor hun nette huizen, doch ziet men óók in dat Bonaire geen zelfstandige welvaart kent.

ROUWPLECHTIGHEID ARUBA.

De volgende week tussen 6 en 8 Februari zal er te Aruba een rouwplechtigheid plaats vinden waarbij de aldaar gedurende de 2e Wereldoorlog gesneuvelde en overleden Amerikaanse Militairen van Leger en Vloot naar hun Vaderland zullen worden overgebracht.

Lt. Dr. Meyers van het Amerikaanse Leger is met enige assistenten met de voorbereidingen bezig en het stoffelijk overschot van de overledenen zal in een speciaal ingerichte Chapelle Ardente in Kamp Savaneta worden opgebaard onder bewaking van een Militaire erewacht.

De gehele plechtigheid wordt geregeld door den Commandant Nederlandse Troepen Aruba in overleg met den Amerikaansen Vice Consul en den Commander American Legion.

Op de dag waarop de Ceremonie zal plaats vinden, zal in het Kamp Savaneta een speciale Kerkdienst gehouden worden en alle vrienden en kennissen van de overledenen worden in de gelegenheid gesteld om bloemen in het kamp te bezorgen.

POLITIEBERICHTEN ARUBA.

Had een auto-ongeval plaats op de kleine steiger. De bestuurder van een gasoline truck 1013-A botste bij het achteruitrijden tegen een lichtpaal aan, waardoor deze afbrak en het uiteinde op een bark terecht kwam, waardoor een manspersoon gewond werd.

Op de hoek Schoolstraat en Verlengde Windstraat had een aanrijding plaats tussen twee vierwielige motorrijtuigen, pick-up genummerd 1153-A en een two-seater 83-A. De schade was aanzienlijk, doch persoonlijke ongelukken kwamen niet voor. De oorzaak van dit ongeval is te wijten doordat de bestuurder van de pick-up het van rechts komend verkeer geen voorrang verleende.

Verscheen aan de wacht te Oranjestad de bekende N.H. die verklaarde door zijn zoon te zijn mishandeld. Hij had een opgezwollen kaak en verkeerde onder de invloed van alcoholhoudende drank. Daar H. bekend staat als een zeer vechtlustige persoon en hij bovendien nog gesignaleerd stond in het Politie-blad voor 30 dagen hechtenis, is hij naar het huis van Bewaring „Dakota" overgebracht.

Werd assistentie gevraagd voor een vechtpartij tussen een schoonvader en zijn schoonzoon. Toen de Politie arriveerde was de vechtpartij nog in volle gang in de koraal van de schoonvader. De oorzaak hiervan was, dat de schoonvader niet wilde hebben, dat zijn dochter, die getrouwd was met bedoelde schoonzoon met haar echtgenoot naar huis ging. De schoonzoon is naar zijn woning overgebracht ter voorkoming van verder geweld en in de gelegenheid gesteld bij de Recherche aangifte te doen.

Hop tip soldering irons — Meyboom.

Werd assistentie gevraagd door de vrouwspersoon A. P. omdat een manspersoon door verbreking van een deurslot in haar woning was binnengedrongen. Deze manspersoon, genaamd I. R., had enige tijd met de vrouw in concubinaat geleefd. Toen de politie ter plaatse kwam bleek de man te zijn verdwenen met medeneming van een kerosinelamp en de huissleutel.

T. S. deed aangifte van vernieling van een cactushaag die om zijn beplante cunucu staat. Dit werd gedaan door een zekeren G. C. De schapen en geiten kwamen zodoende binnen en vraten het gewas op. Onderzoek wordt ingesteld.

Werd mededeling gedaan, dat door den bestuurder van auto 320-A twee manspersonen waren aangereden. Bij onderzoek bleek dat bedoelde auto was weggenomen van de parkeerplaats van de Lago. De bestuurder had na de aanrijding de auto verlaten en was er vandoor gegaan. De bestuurder is aangehouden en P. V. wordt tegen hem opgemaakt.

O.D. deelde de Politie mede dat zijn vrouw en twee kinderen na een echtelijke twist de woning hadden verlaten met medeneming van een geldsbedrag van F. 3500.— en een radiotoestel. Hun verblijfplaats is onbekend. Een onderzoek wordt ingesteld.

Had een auto-ongeval plaats doordat het plotseling niet functioneren van de stuur-inrichting. De auto sloeg enige malen over de kop waarbij de bestuurder, genaamd A., met zijn linkerarm bekneld raakte tussen het portier en de grond. Hij is naar het Lago-hospitaal vervoerd. Naar de oorzaak wordt een onderzoek ingesteld.

Werd door den eigenaar van auto 1242-A aangifte gedaan dat de batterijen van uit zijn auto was ontvreemd. Bij onderzoek door de Politie werd de batterij teruggevonden ongeveer ter plaatse waar de auto had geparkeerd gestaan. Een onderzoek wordt ingesteld.

Voorts werden verbaliseerd:

10 personen terzake openbare dronkenschap;

1 persoon voor het gooien met flessen op de openbare weg;

1 bestuurder voor het overschrijding der maximum snelheid;

1 bestuurder voor het onder de invloed van alcoholhoudende drank optreden als bestuurder;

2 personen voor het rijden zonder rijbewijs.

Mimo Nieuws

NIEUWE NOVEEN.

Dezer dagen verscheen er een nieuwe noveen ter ere van de Heilige Filomena. Het boekje is verlucht met een mooie foto van het prachtige Filomena-beeld uit de Sint Anna-kerk.

SPORT

BEZOEK UIT ARUBA.

In de loop van deze maand zal de K.S.C. weer bezoek ontvangen uit Aruba. Nadat men reeds vroeger bezoek kreeg van Unidos (San Nicolaas) R.C.A. (Oranjestad) La Fortuna (Savoneta) Trappers (Santa Cruz) komt er nu een voor de KSC nieuwe club nl. de club Volharding van Oranjestad.

Men zal een vrienden wedstrijd spelen tegen de club Dosko op 15 Februari a.s. en op Zondag 16 Februari speelt men tegen het elftal van de K.S.C.

BEKENDMAKING

I. Als prijs waartegen de navolgende levensmiddelen op het Eiland Aruba ten hoogste mogen worden te koop aangeboden, verkocht of geleverd vast te stellen:

A. IN DEN KLEINHANDEL:

1. CORNED BEEF: MERKEN „LIBY" EN „SWIFT": per blik van 12 Amerikaansche oz. .... f. 0,62½

2. CORNED BEEF: Alle andere merken, per blik v. 12 Am. oz. .... „ 0,60

B. IN DEN GROOTHANDEL:

1. Corned Beef: Merken „Libby" en „Swift": per kist van 48|12 oz blikken .... f. 25,75

2. Corned Beef: alle andere merken, p. kist v.48|12 oz bl. 24,35

3. Vleesch: Versch, Rundvleesch, per 1 Kg geslacht en gewogen .... „ 1,17½

II. Te bepalen dat deze Beschikking in werking treedt op den 31sten Januari 1947, op welk tijdstip alle voorafgaande prijsvaststellingen door den Gezaghebber van Aruba vervallen, voor zoover betreft, de in deze beschikking genoemde levensmiddelen.

De waarnemende Gezaghebber van Aruba,

(w.g.) A. M. Schütte.

De spreiding bij Philips

Oplossing van het ruimte probleem.

Elke Zaterdagmorgen herbergt het kantoor van Prof. Hesselink een aantal kundige mannen, die gezamenlijk trachten een der merkwaardigste problemen op te lossen, waarmede ons bedrijf na de bevrijding te kampen heeft, namelijk het ruimteprobleem en daarnaast of misschien in even sterke of nog sterker mate: het probleem der werkkrachten.

P. F. S. OTTEN
Lid Directie Philips fabrieken.

Het ene is nu eenmaal niet van het andere te scheiden en daarom treft men er dus ook vaak, behalve de heren van de Ruimte Centrale, vertegenwoordigers aan van onze afdeling Sociale Zaken. En eens in de veertien dagen komen de „klanten", bedrijfsdirecteuren wier afdelingen uit hun pakje groeien.

Gewoonlijk heerst rond deze Zaterdagmorgenbesprekingen een waas van geheimzinnigheid. Het Persbureau weet daar van mede te spreken, want gewoonlijk wordt niets van de plannen, die hier besproken worden voor publicatie vrijgegeven voordat het practisch voor 100% zeker is, dat zulk een plan verwezenlijkt wordt. En dat is een voorzichtige maar zekere politiek, omdat voortijdige berichtgeving tot gevolg zou kunnen hebben, dat het gehele plan afsprong.

Ondanks — of misschien juist door — deze „geheimzinnigheid" slagen onze „spreiders" erin hun moeilijke taak langzaam maar zeker te volbrengen. De lijst der spreidingsobjecten groeit dan ook en wij meenden er goed aan te doen in deze Koerier eens een overzicht van te geven, waarbij wij vooropstellen, dat onze zusterbedrijven: Pope te Venlo, Volt te Tilburg, de Johan de Witt in Dordrecht, de Vitrite te Middelburg, Philips-van Houten te Weesp, N.S.F. te Hilversum, evenals onze nederzettingen in Den Bosch en Oss, die al van ouder datum zijn, buiten dit overzicht vallen.

Sittard.

Als eerste spectaculair gebeuren in het spreidingsspel kwam onze entree in Zuid-Limburg. Daar, in de nieuwe Mijnstreek, vlak bij Sittard, lag een oud, imposant klooster waarvan een vleugel leeg was. De Duitsers hadden er een school in gehad, hij deed dienst als ziekenhuis en als repatriëringscentrum en zowel Duitsers, Engelsen als onze eigen Stoottroepers, hadden er een dak boven het hoofd gevonden. Toen lag de vleugel weer leeg. Maar niet lang. Al spoedig werd er gebroken, getimmerd, gemetseld en geschilderd en in de helder frisse zalen verschenen de montage-tafels van onze radiobuizenfabriek. De officiële opening en inzegening zal door het toen 60-koppige personeel niet gauw vergeten worden.

Thans, nog geen jaar later werken er reeds 250 mensen, meestal meisjes, en de geest is er voortreffelijk.

Vanzelfsprekend is dit montage-atelier in een klooster slechts een tijdelijke geschiedenis. Na een aantal jaren zal het klooster weer klooster worden. Dan zal het personeel worden ondergebracht in een nieuwe omgeving, namelijk in de voormalige textielfabriek der N.V. Sitta, welke men tegen die tijd geheel modern hoopt te hebben ingericht. In deze fabriek zal men de radiobuizen, die thans slechts gemonteerd worden, ook in zijn geheel klaar maken.

Roermond.

Enkele tientallen kilometers Noordelijker, in het Maasstadje Roermond, lag in een open veld een totaal verwaarloosd fabriekje, het textielfabriekje der N.V. Elias. De oorlogs- en bevrijdingsgeschiedenis van deze fabriek is al even interessant als die van het Sittardse atelier. De Duitsers bouwden er barakken in voor hun soldaten en na de bevrijding diende ze als legerplaats voor een 900-tal Russen en Polen, die door de Duitsers waren gecharterd als tankgrachtengravers.

Als de fabriek is opgekalefaterd — en men hoopt hiermede ongeveer half Februari klaar te zijn — zal zij ruimte bieden aan een afdeling van de Apparatenfabriek voor de montage van rijwieldynamo's.

Roosendaal.

Een flinke zijsprong naar het Westen brengt ons naar Roosendaal. Een vroeger schoolgebouw, thans distributiekantoor en kantoor van den ontvanger der belastingen — genoeg redenen om bij elken Roosendaler bekend te zijn — zal hier weldra in orde gemaakt zijn om zijn deuren te openen voor een nederzetting van de gloeilampenfabriek. Reeds is men begonnen met het aannemen van personeel.

Zwolle.

Ook de Overijselse hoofdstad zal over enige maanden Philips binnen haar poorten zien verschijnen. Eén onderdeel van de Apparatenfabriek — Philishave — zal hier zijn intrek nemen in een gebouwtje, dat in de jaren voor de oorlog opgericht werd door jeugdige werklozen.

Utrecht en Doetinchem.

Het laatste nieuws van het spreidingsfront komt uit Utrecht en Gelderland.

Op het oude terrein van de „Nemaho", gelegen aan de IJsselstraat van het door de oorlog niet verschoond gebleven Gelderse plaatsje Doetinchem zullen waarschijnlijk binnen niet al te lange tijd voorlopig reeds een 100-tal mensen werk vinden in de grote loods, waarin een afdeling van onze N.V. zal worden gevestigd.

Meer gegevens konden wij verkrijgen over de vestiging in Utrecht, waar onze lasstavenfabriek zal worden ondergebracht in het gebouw van de M.E.A.F. aan de Croeselaan. Dit gebouw is ons toegewezen door het Beheerinstituut, nadat er gedurende de bezetting de met Duits kapitaal werkende N.V. machinerieën en Apparatenfabrieken in gevestigd waren. De noodzakelijke verbouwing en inrichting zullen naar schatting ongeveer een half jaar in beslag nemen. De Lasstavenfabrieken zal dan met haar laboratorium, proeflasserij, pakkerij en expeditie de beschikking hebben over een fabrieksruimte van ruim 5000 m², terwijl om het gebouw heen terrein ligt, dat uitbreiding in de toekomst toelaat.

Tenslotte is er dan nog de nieuwe diamantboorderij, waaraan momenteel in Valkenswaard gebouwd wordt. Ook daar komen we later nog eens op terug.

Het gebrek aan ruimte in Eindhoven heeft vele nadelen. Eén voordeel is er echter: Door de spreiding naar zovele andere plaatsen in ons land kan ons bedrijf om nog een reden meer met recht genoemd worden: Een belangrijke Nederlandse industrie.

(De Vrije Philips Koerier).

NIEUWS OVERAL

ZEVEN DUITSERS TER DOOD VEROORDEELD.

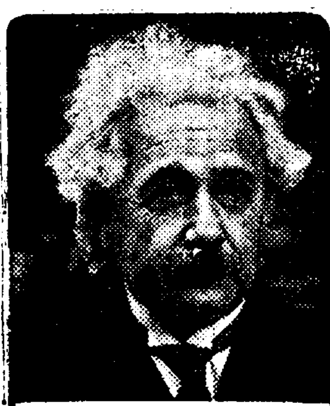
Zeven Duitsers die werkzaam waren in het concentratiekamp Ravensbruck werden door een Britse Militaire Rechtbank te Hamburg ter dood veroordeeld. Zij werden allen schuldig bevonden aan het mishandelen en doden van Geallieerde vrouwelijke gevangenen. Twee van de beklaagden werden veroordeeld tot vijftien en twee tot tien jaar gevangenisstraf. Een van de ter dood veroordeelden was de internationale spionne Carmen Maria Mory (Hamburg, (AP) 3.2)

BARCIA VRAAGT BEDENKTIJD.

Augusto Barcia die door den President van de Spaanse regering in ballingschap is aangezocht om een nieuwe regering te vormen deelde Maandag aan de pers mede: „Ik heb aan den President der Republiek een bedenktijd verzocht van acht en veertig uur voordat ik mijn beslissing geef inzake mijn aanvaarding van de post waarmede hij mij heeft willen vereren. Ik heb deze acht en veertig uuur nodig in verband met consultaties in het buitenland (Parijs, (AP) 3.2).

GEEN ADELIJKE TITELS MEER.

De Commissie die bezig is aan de voorbereiding van de nieuwe grondwet welke eerstdaags aan de Wetgevende Vergadering ter goedkeuring zal worden voorgelegd, heeft het artikel goedgekeurd welke alle adelijke voorrechten in de hepubliek opheft. De titels die vóór October 1922 bestonden, mogen door betrokkenen slechts gevoerd worden als deel van hun naam. De commissie verwierp het voorstel om het artikel welke de eigendommen van het huis van Savoie aan de Staat overdraagt, te schrappen (Rome, (AP) 3.2).

ALBERT EINSTEIN
Wil Palestina onverdeeld behouden.

EINSTEIN OVER PALESTINA.

De bekende Joodse geleerde en Nobelprijswinnaar Einstein gaf als zijn opinie te kennen, dat de verdeling van Palestina geen zekerheid geeft, dat de toestand ordelijk en rustig zal zijn. Hij noemde die maatregel niet verantwoord. Hij verwierp het idee van een verdeling van Palestina in een brief aan een vriend. Morgen zal men de brief publiceren (Jeruzalem, (AP) 4.2).

DE FRANSE LIGA INTERVENIEERT.

...De Franse Liga voor Vrij Palestina heeft aan President Auriol verzocht om „bij de Britse regering te interveniëren, teneinde de executie te voorkomen van Dov Gruner". Kolonel Albert Imhaus, Voorzitter van het dagelijks bestuur der Liga zeide dat Gruner vijf jaren lang heldhaftig tegen Hitler heeft gestreden. Zijn enige misdaad is dat hij thans vcht tegen een regieme van onderdrukking welke opzettelijk nalaat om tweehonderd duizend Joden die nog steeds in Duitse concentratie kampen zitten opgesloten, te hulp te komen (Parijs, (AP) 3.2).

Deze huizen zijn in zeven dagen gebouwd.

Over geheel de wereld heeft men een tekort aan huizen, doch de Engelsen weten het probleem nu aardig op te lossen. De foto's van deze huizen tonen ons modellen, die men in zeven dagen in elkaar weet te zetten. De muren van deze huizen worden van te voren klaar gemaakt en gelijk kinderen hun huizen van het speelgoed in elkaar schuiven, zo ook schuift men hier het elders klaar gemaakte huis aan elkaar.

Het frame van de muren is van staal. Jammer genoeg meldt men niet wat voor ander materiaal men toch wel gebruikt voor deze noodhuizen.

ONTDEKKING OP DE ZUIDPOOL.

Een vliegenier de Zuidpool verkennend ontdekte daar een berg hoger dan welke berg ook in de Verenigde Staten. De piek steekt wel 15 duizend voet boven de zeespiegel uit. Men vond de berg, toen men bezig was met verkenning tussen het zgn. Byrd land en het James W. Ellsworth land. (Klein Amerika (AP) 4.2).

PIETRO NENI WORDT JOURNALIST.

De politieke leider in Italië Pietro Nenni zal de leiding op zich nemen van het socialistische blad „Avanti". Hij wees op de noodzaak om 30.000.000 lire bijeen te brengen voor de opvoeding, ook gaf hij als zijn mening te kennen dat men te veel energie verspilde aan onderlinge ruzies. (Rome, (AP) 4.2).

BUSTAMENTE ZEGT WAT.

De bekende leider op Jamaica W .M. Bustamente, minister van de verbindingen, vertelde op een massa bijeenkomst van de havenarbeiders op Jamaica, dat zij nu maar niet langer moeten wachten, om recht te zoeken. Hij was klaar om een algemene staking uit te roepen in de industrie, doch het was zijn werk dat de arbeiders op hun verzoek een deel zullen krijgen in de stijging van de suikerprijzen, zoals die door het Britse regering zijn aangekondigd. (Jamaica, (AP) 4.2).

PRINS BERNHARD NAAR ZWEDEN.

Prins Bernhard is Maandag per vliegtuig naar Stockholm vertrokken teneinde de begrafenis bij te wonen van Prins Gustaaf Adolf (Aneta, 3.2).

NOGMAALS DEMARCATIE-LIJNEN.

De militaire overeenkomst, welke kort geleden gemaakt werd tussen de Commissie-Generaal en Indonesische Delegatie bepaalt, dat de demarcatie-lijnen niet langer door de plaatselijke bevelhebbers bepaald zullen worden, doch door de hoogste Nederlands-Indonesische Staf-officieren (Aneta, 4.2).

OPPEROFFICIEREN GEDEGRADEERD.

Ter bezuiniging op de defensie-uitgaven zullen enige republikeinse Opper-officieren in rang verlaagd worden (Aneta, 4.2).

'S LANDS CRONIEK.

Oproep aan alle normaal eerlijke lieden om voor één keer biezonder eerlijk te zijn.
Een brokje idylle tussen statigheid en zwier.

Op 31 Mei van dit jaar zullen alle Nederlanders worden geteld. Er wordt geteld naar de toestand te middernacht. Er waren al mensen — zo kwam ons ter ore — die bang waren, dat zij midden in de nacht uit hun bed moesten komen en op een rijtje gaan staan, om zich te laten tellen. Stel je voor! En dat met al die versleten nachtponnen en pyama's! Zo erg is het niet, maar geteld worden we, allemaal en zonder uitzondering. Onze huizen worden geteld en onze beroepen en aan onze leeftijd zal grote aandacht worden besteed. Wie zich niet laat tellen of probeert de tellers van de wijs te brengen, krijgt boete, of nog erger, gaat de cel in.

De mevrouw schuin tegenover u moet dus nu haar werkelijke leeftijd opgeven en de meneer van twee straten verder, die tegen iedereen zegt, dat hij procuratiehouder is, zal nu eerlijk moeten bekennen, dat hij maar gewoon boekhouder is. Of zwarthandelaren, beroepsinbrekers of andere louche lieden verplicht kunnen worden de waarheid te spreken, valt te betwijfelen, maar allen normaal eerlijken lieden wordt met de grootste klem op het hart gebonden volkomen openhartig te zijn. Bent u er dus tot nu in geslaagd den mensen van gas en electra en van het evacuatie-bureau wijs te maken, dat dat kamertje boven inderdaad bewoond wordt door uw schoonzuster uit Indië, dan moet u niet proberen dat ook den tellers aan te praten, want meneer Idenburg garandeert u, dat u dan toch tegen de lamp loopt.

Foetjes en leugentjes om bestwil zijn bij de volkstelling uit den boze. Daarvoor is de zaak veel te belangrijk. Onze Haagse redacteur schreef daar een lang en zwaarwichtig verhaal over, maar in deze rubriek, waarin we elkaar altijd recht in de ogen hebben gekeken, moet het toch ook gezegd zijn: bij de volkstelling staan zeer belangrijke nationale belangen op het spel: Laat u dus, als het eenmaal zover is, rustig tellen. Onderduiken is niet meer nodig en geeft geen pas.

Op de Dam stond Zondagmorgen een vrouw met ballonnen, een grote, bibberende tros. En er liep een andere vrouw, die oranje verkocht. Tezamen met de altoos glimlachende straatfotografen gaven zij iets feestelijks aan het ochtendlijke plein, waar voorbijgangers samengroepten om naar het Paleis te kijken.

Het Prinsesje Margriet was immers jarig en het was of je dat het statige, grijze gebouw kon aanzien. Een venster van de Van Speckzaal stond zo gezellig open met dat zachte weer en onder de kijkers waren er zowaar die precies wisten, dat dáár de werkkamer is van Hare Majesteit. En dat zij daar gistermiddag het jarig Prinsesje op bezoek had gehad en gefeliciteerd.

Het Paleis op de Dam heeft inderdaad een ander gezicht gekregen, nu het, intiemer dan ooit in meer dan honderd jaar, deel heeft aan het leven van ons Koninklijk Huis. Het Paleis is dan ook voor het eerst werkelijk bewoonbaar, een der belangrijkste resultaten van de restauratie, die nu al acht jaar ononderbroken voortgang vindt. Zelfs tijdens de oorlog is er doorgewerkt, omdat het den man, die toen op het Prinsenhof zetelde, gelukken mocht de Duitsers buiten te houden. Zo zijn thans de Koninklijke vertrekken, gelegen op de eerste verdieping in de Zuidoostelijke hoek van het Paleis, geheel air-conditioned. Een weelde, die in onze andere Paleizen nog onbekend is en het huis aan de Dam althans in de winter van het minst tot het meest bewoonbare heeft gemaakt.

De restauratie en daarmede gepaard gaande modernisering van het Amsterdamse Paleis zijn nog lang niet voltooid. Tot de projecten, die nog verwezenlijkt moeten worden, behoren ook twee liften, die gedacht zijn in de trappenhuizen aan weerszijden van de Troonzaal aan de kant van de Voorburgwal. Wanneer die ooit voltooid zijn, zal er één man vreugde aan beleven en wel de thans 78-jarige beiaardier, Meester Vincent, die nu al bijna een halve eeuw elke Maandag de 197 treden beklimt naar de klokken in de koepel. Het zal hem allicht een paar trappen schelen. En eindelijk zijn er plannen geopperd om in een der beide binnenplaatsen, zonloos en somber als zij zijn, een vijver aan te leggen met fontein. In die vijver zouden goudvissen kunnen zwemmen, een brokje idylle tussen al die statigheid en zwier.

(De Tijd).

DE HEER EN MEVROUW

F. J. M. Wijnekus - Van der Kolk

geven met vreugde en dankbaarheid kennis van de geboorte van een dochter, die bij het Doopsel de namen

Victoire José Marie Louise

zal ontvangen

Willemstad, Curaçao 3 Februari 1947.
Sint Elisabeths-ziekenhuis.

NEDERLANDSE KAMER VAN KOOPHANDEL TE BUENOS AIRES.

De Nederlandse Kamer van Koophandel te Buenos Aires hield een gemeenschappelijk middagmaal in een der zalen van het Plaza Hotel. De bijeenkomst was druk bezocht, goed vijftig personen, waaronder Harer Majesteits Gezant met staf, een aantal Argentijnse genodigden op het gebied van wetenschap en handel en tal van leden.

Na een gezellig borrel-uurtje werd aan tafel gegaan, en aan de koffie nam de Voorzitter der Kamer, Ir. A. Ooiman, het woord ter introductie van Prof. Dr. Ernst Laqueur, hoogleraar in de pharmacologie aan de Amsterdamse Universiteit, die toegezegd had te zullen spreken over „Samenwerking tussen wetenschap en industrie; iets over de ontwikkeling der pharmaceutische industrie in Nederland."

Prof. Laqueur las, vanwege de Argentijnse gasten, zijn rede op in het Spaans.

Hij begon met eraan te herinneren, dat het intieme contact tussen wetenschap en industrie van betrekkelijk jonge datum is, maar dat wetenschap en dagelijks leven in onze gecompliceerde maatschappij meer en meer aan elkaar gebonden raken. Ook in de pharmacologische industrie heeft de oude machinale tendentie, die zich hoofdzakelijk beperkte tot het extraheren, langzamerhand plaats gemaakt voor een wetenschappelijke behandeling, waar eliminatie van niet-essentiële elementen, nauwkeurige dosificatie enz. essentiële voorwaarden zijn geworden. Dit is vooral het geval bij middelen als klieren-extracten, waar enorme hoeveelheden grondstoffen verwerkt moeten worden om te geraken tot geringe hoeveelheden werkzame stoffen.

De experimenten op wetenschappelijk gebied, die vooraf moeten gaan aan de intieme kennis en de preciese extractie van dergelijke stoffen, zijn kostbaar, en aangezien officiële instanties over het algemeen niet in staat zijn, deze experimenten te bekostigen, heeft de particuliere industrie en bekostiging ervan op zich moeten nemen in de hoop, dat deze samenwerking uiteindelijk zou leiden tot resultaten, welke zowel voor wetenschap als industrie vruchtbaar waren. In ons land hebben bepaalde ondernemingen op pharmacologisch-industrieel gebied zich in dit opzicht zeer onderscheiden en de resultaten zijn inderdaad vruchtbaar geweest, bijv. op het gebied van insuline, het bekende middel tegen suikerziekte, en de hormonen-preparaten, welke in het biezonder het studie-gebied van Prof. Dr. Laqueur uitmaken.

Na enige biezonderheden op het gebied van de vervaardiging dezer hormonen-preparaten vermeldde Prof. Laqueur met instemming de oprichting in ons land van een speciaal lichaam, dat de financiering van het wetenschappelijk onderzoek door de industrie ten doel heeft, en waarvan men uitmuntende resultaten verwacht.

Na enige vriendelijke woorden aan het adres van Argentinië besloot Prof. Laqueur zijn rede met enige woorden van lof aan de Nederlandse ondernemingsgeest en met oprechte wensen voor de bloei der Nederlandse Kamer van Koophandel.

Luid applaus volgde op de rede van Prof. Laqueur en de Voorzitter der Kamer, Ir. A. Ooiman, dankte hem in enige welgekozen woorden voor zijn interessante mededelingen.

Het eerste Missie werk van de Zusters van Schijndel

Wegens de voortdurende uitbreiding van het aantal schoolkinderen en het toenemend gebrek aan personeel, zag Monseigneur Vuylsteke zich in 1920 genoodzaakt, bij een nieuwe Congregatie van Zusters te gaan aankloppen met het verzoek, een gedeelte van het onderwijs in Curaçao op zich te nemen.

Tientallen jaren reeds hadden de Zusters Franciscanessen van Roosendaal zich met grote ijver en toewijding gegeven aan de opvoeding en het onderwijs van de Curaçaose jeugd. Zij hadden de hitte van de dag reeds gedragen. Het waren zware jaren geweest, jaren van ontbering en grote offers, en dit alles werd nog verzwaard doordat zij in de buitendistricten niet alleen de zorg voor de meisjes maar ook die van de jongens droegen. Enkele jaren waren zij hierin geholpen geweest door de Zusters Dominicanessen, die in Santa Rosa onderwijs gaven, maar deze werden spoedig opgeroepen voor haar nieuwe Missieposten op het eiland Aruba en St. Martin.

Groot was dan ook de vreugde toen Mgr. Vuylsteke haar na zijn terugkeer uit Holland kon meedelen, dat de Eerw. Zusters van Liefde te Schijndel genegen waren, enkele scholen over te nemen, te beginnen met de school van de parochie Santa Rosa.

Ook in Schijndel was er vreugde. Het moet voor het moederhart der Eerw. Algemene Overste Theodora een grote voldoening geweest zijn, toen zij het verzoek van Monseigneur aan haar Zusters meedeelde en een zo groot getal van haar kinderen bereid vond, om zich aan het Missiewerk te gaan wijden. Zulk een Missiegeest, die deze Congregatie bezielde, moest ongetwijfeld de zegen van God doen neerdalen over het nieuwe Missiewerk en de verdere belangen der Congregatie.

Op 14 Juli 1920 vertrokken de eerste Zusters-Missionarissen per s.s. Crynssen naar de West. Zij waren: de Eerw. Moeder Christine, de Eeuw. Zusters Casimira, Jeanne d'Arc, Innocentia, Stanislaus, Egidia en Gerdina.

Na een voorspoedige reis kwamen zij op 1 Augustus behouden te Willemstad aan. Omdat haar toekomstig klooster te Santa Rosa nog niet geheel gerestaureerd was, verbleven zij de eerste week in het St. Martinusgesticht, het klooster van de Zusters Franciscanessen van Roosendaal. Dit verblijf was ook van groot belang voor de nieuwe Zusters: daar zij geheel en al vreemd waren aan de nieuwe omgeving, moest voor haar de gulle Franciscaanse gastvrijheid en de grote behulpzaamheid van deze Zusters in deze eerste dagen, dat alles zo vreemd en heel anders was dan in Holland, wel biezonder aangenaam geweest zijn.

Op 9 Augustus vertrokken de Zusters naar Santa Rosa, waar zij door den ouden Pastoor Van de Veer en de parochianen en schoolkinderen onder plechtig klokgelui en muziek verwelkomd werden. Spoedig bleek, dat er voor een goede regeling van het onderwijs alhier niet voldoende werkkrachten waren. Daarom waren de Zusters Franciscanessen zo welwillend, om haar de eerste tijd voort te helpen, totdat er nieuwe Zusters van Holland zouden arriveren.

Reeds het volgend jaar kregen zij hulp van het Moederland waardoor zij in staat gesteld werden, ook haar tweede Liefdewerk te beginnen, nl. de zorg voor de vrouwelijke voogdijkinderen. De laatste tijd waren deze meisjes ondergebracht in het Weeshuis van Habaai. Zo kwamen dan de eerste voogdijkinderen, 18 in getal, onder leiding van de Zusters van Santa Rosa.

Het Voogdijgesticht groeide ieder jaar, vooral toen in 1924 ook de weesmeisjes van Habaai werden overgeplaatst naar Santa Rosa; spoedig moest er bijgebouwd en uitgebreid worden, doch de grote uitbreiding had plaats in 1940, toen er een hele nieuwe vleugel aan het gesticht toegevoegd werd met nieuwe kapel voor de Zusters.

Na een paar jaar vruchtbare Missiearbeid mochten de Zusters het geluk smaken, de Algemene Overste Theodora, die in het Moederland steeds met haar eerste Missiezusters had meegeleefd, in haar midden te zien. De eerste visitatiereis gaf gelegenheid voor tal van besprekingen en toekomstplannen. Jammer, dat de vreugde gestoord werd door het onverwacht overlijden van Zuster Casimira; dit was het eerste offer van deze jeugdige Missie. Dit onverwacht afsterven juist op de dag, dat Moeder Theodora weer naar Nederland zou terugkeren, stelde haar reis enkele dagen uit, en deze tijd werd benut tot het treffen van nieuwe regelingen omtrent de uit te zenden Zusters. Spoedig na aankomst van Moeder Theodora ontvingen de Zusters dan ook bericht, dat er weer enige nieuwe krachten zouden uitgezonden worden. Dit was vooral nodig, omdat er wederom 2 nieuwe scholen moesten begonnen worden, nl. en in Montaña en een in Groot Kwartier.

Maar het grootste werk, de zwaarste taak wachtte haar nog, nl. de overneming van de U.L.O. school en Lagere school in de grote stadsparochie van Pietermaai. Deze beide scholen telden ongeveer 1000 kinderen. Hiervoor moest door de Congregatie in het Moederland een bijna even groot aantal Zusters worden uitgezonden, als er tot nu toe in de Missie werkzaam waren.

Dit was niet gemakkelijk, te meer, daar de Congregatie in 1928 een tweede Missie had aangenomen, nl. in Oost-Indië.

Doch waar het de Missie gold, waren geen offers te zwaar en geen moeilijkheden te groot, en zocht en vond men altijd een uitkomst.

Zichtbaar rustte dan ook Gods zegen op de Congregatie, want het aantal Novicen, die tot de grote Professie konden worden toegelaten, groeide ieder jaar aan.

Einde 1930 arriveerden de nieuwe Zusters voor de scholen van Pietermaai, en de Zusters Franciscanessen, die zoveel jaren onder de bekwame leiding van Soeur Bathilde in deze scholen waren werkzaam geweest, konden zich nu beter gaan wijden aan het onderwijs in het andere stadsgedeelte en in de Benedendistricten. In de loop der jaren is de U.L.O.-school van Pietermaai uitgegroeid tot een volledige M.U.L.O.

Behalve het werk voor de scholen hebben de Zusters in deze stadsparochie ook nog de zorg voor het meisjes-jeugdwerk, waaraan zij eveneens haar beste krachten geven, zo zelfs, dat het meisjes-jeugdwerk op Pietermaai door Mgr. Verriet als de beste organisatie op dit gebied werd gekenschetst.

Het getal der Schijndelse Missie-zusters is thans gestegen tot 40; zij worden bijgestaan door een groot aantal onderwijzeressen, waaronder ook enkele, die zich met hart en ziel aan het jeugdwerk wijden.

Dit zijn slechts enkele grepen uit het verdienstelijk werk van de eerste Missie-jaren van onze Schijndelse Zusters van Liefde. Toen de Missie-Overste, Moeder Christine, haar gouden Professie-feest vierde, werd zij letterlijk en figuurlijk door ouders en kinderen in de bloemetjes gezet. Het was een schone feestdag, niet alleen voor de Jubilares, maar voor al de Missie-zusters, zelfs voor heel de Curacaose Missie. Jong en oud, geestelijken en leken, allen kwamen haar feliciteren en toonden hun dankbaarheid door allerlei geschenken. Het Curaçaose volk is een dankbaar volk. Deze dank moge voor de Zusters steeds een opwekking en een aansporing wezen, om met dezelfde ijver en ware missie-geest zich te blijven wijden aan de moeilijke maar schone taak, waarvoor God haar geroepen heeft.

V.R.

Onder de Jappen

door

P. E. NIJHUIJS.

5 Mei 1942. Zesduizend krijgsgevangenen zijn op elkaar gepakt in het voormalige VIe Depot Infanterie in Tjimahi. Het is niet veel meer dan een voetbalveld, met er omheen nood-barakken. Fel brandt de zon in het middaguur. In een halve cirkel zitten wat mannen rond een leraar. Hij geeft Engelse les. Wat verderop zit een brigadier in zijn eentje zachtjes op een mondharmonica te spelen. Op de hoek van een barak is iemand bezig het paspoortfotootje van zijn vrouw in vergroting na te tekenen. Naast hem is een ander een tabaksdoosje aan het graveren. Ze laten elkaar het resultaat zien en knikken tevreden. Sommigen slapen op het cement.

Dan, ineens, luidt de bel. Vier maal. Algemeen Appèl! Wat kan dat zijn?

„Aantreje, aantreje!" roepen de barakcommandanten.

Er wordt gevloekt. De mensen beginnen op het voetbalveld samen te stromen. Niemand weet wat er aan de hand is. Ook de officieren niet. De Jap heeft de wacht bevolen het sein voor algemeen appèl te geven.

Iemand zegt: „Rond het kampement zijn machinegeweren opgesteld".

Zou er iets ernstigs zijn?

Dan gaan de hekken bij de wacht open. Twee mannen in blauw legersportbroekje en borstrok worden aan een touw binnengeleid. Een Jap met een blauwe bril en meisjesachtig gezicht voorop. Men stroomt toe, nieuwsgierig. Dan, als een heidebrand, gaat het fluisterend van mond tot mond: „Peetoom en Braams zijn gepakt".

Ze zijn, als zo vaak, die nacht naar huis geweest. Hun vrouwen wonen in Batoe Djadjar, enkele kilometers verderop. En er is bijna geen bewaking. De rieten omheining laat je ook zo gemakkelijk door... En zo erg is dat toch niet... ze willen toch niet ontvluchten... daar is toch geen denken aan in een land van gekleurde mensen... En hoevelen doen dit niet...

Ini orang di pasang mati ini hari. Deze mensen worden vandaag doodgeschoten. Een houten bord is hun aan een touw om de hals gehangen. De handen gebonden op de rug. De gezichten bebloed en gezwollen: ze hebben zich verzet.

Doodgeschoten... Maar dat kan toch zo maar niet? Ze zijn niet eens verhoord. Ze moeten toch een kans hebben? Je kan een mens toch zo maar niet doodschieten. Dit moet bangmakerij zijn. Dit is waanzin. Deze kerels hebben nog nooit een vlieg kwaad gedaan. Dat zal om de donder niet gebeuren. We zijn hier met zesduizend man. Er ontstaat gemurmel, dat sterker wordt en sterker. Iemand verliest het bewustzijn.

„Pas op, pas op. De machinegeweren".

De Jap met het meisjesgezicht staat er doodrustig, de twee gevangenen aan een touw, temidden van duizenden.

O, die angst, die vervloekte angst. Zijn we dan zulke smerige lafaards, dat we dit zullen toestaan? Een jongeman knielt biddend neer. Velen vluchten achter de barakken. Ze durven niet langer toezien. Een grote kerel staat te snikken als een kind. Van ellende. Van schaamte om zijn lafheid.

Dan gaan de hekken weer open. Zes krombenige Japanse soldaatjes met een officier komen aanmarcheren. Er wordt een bevel geschreeuwd. Peetoom en Braams worden naast elkander neergezet. Een doek wordt hun voor de ogen gebonden. De soldaatjes gaan keurig op een rijtje staan. Ze zijn belachelijk klein. Weer een bevel. Ze laden de geweren. Een laat een patroonhouder uit zijn handen vallen. De stilte is wurgend. Opnieuw een bevel.

„Dood aan de Jappenhonden. Leve de Koningin", schreeuwt een der twee. Dan kraken de schoten. Ze zakken door de knieën en vallen voorover opzij.

De Japanse officier gaat naar voren. Hij brengt het militair saluut. O, waanzin.

Zes duizend mensen verroeren zich niet. Geen geluid wordt gehoord.

Ik sidder. Besef voor het eerst, dat leven zonder recht tot verweer tegen den machthebber mij zenuwziek maken zal.

Wat later komen er bloemen van den officier: boesjido, ridderlijkheid van den Japansen militair.

„De Stem".

Kamp Westerbork

Weet u dat er in de naam „Prager" tussen „Pr" en „ager" een wereld van doodsangst besloten kan liggen? U weet het niet, want u hebt in de dagen der Jacobijnen niet in de Conciergerie gezeten. U was niet in Westerbork. U was niet in de lange, duistere barakken vol mensen, vol kleren, vol rugzakken, vol slaanlucht, waar Dinsdagmorgens om vijf uur de man met de transportlijst voor Auschwitz binnenkwam. De lijst met de namen voor Auschwitz, duizend gewone namen uit het Amsterdamse telefoonboek, gewone namen uit de personeellijsten van Amsterdamse diamantslijperijen, namen van winkelruiten uit de Weesperstraat, namen van borden op uitdragerskarretjes. Duizend gewone Joodse namen: Abrahams, Cohen A., Cohen N., Davids, Heijmans, Levi B., Levi M., Mozes, Nathans, Pereira, Pr....... ager, Prager, niet Präger maar Prager!

In de onmeetbare fractie van de seconde tussen „Pr" en „ager" ligt voor twee mensen een wereld van doodsangst: voor Prager en voor Präger Prager moet gaan. Prager moet met zijn rugzak in de lugubere, armoedige Jodentrein, die iedere Dinsdagmorgen met 1000 Joden wegrijdt van Westerbork naar Nieuweschans, dwars door het gebombardeerde Duitsland naar het geheimzinnige Auschwitz. Op de laatste wagon zit een bordje: „Westerbork — Auschwitz" en dat bordje is nu bij het bureau voor oorlogsdocumentatie. Prager gaat; Präger heeft een hele, hele week uitstel. Een week is ontzettend lang; wat kan er in een hele week niet allemaal gebeuren? In die week zullen de vrienden buiten zéker iets bereiken. In die week kan Duitsland de oorlog verliezen......

Ik ben teruggeweest in Westerbork. Het is geen Jodenkamp meer; Westerbork is een N.S.B.-kamp geworden. Per slot van rekening bouw je concentratiekampen op den duur altijd voor je zelf. Er was juist een transport aangekomen en het was of wij niet weg geweest waren. Tegen het grimmige prikkelraad lagen weer rugzakken en kartonnen dozen en dekenrollen met namen en transportnummers erop, niet Cohen en niet Levi maar Jansen, De Wit en De Graaf.

Het is anders geworden in Westerbork, al ligt het kamp met de hoge eenzame fabrieksschoorsteen nog even vlak en laag in de Drentse hei. Maar er is iets weg. De angst, die als een poliep zwaar over Westerbork lag, is weg. Wij zagen geen angst op de gezichten van de 3000 gevangenen. Er is wrevel en spot en dikwijls kruiperige, gedienstige vriendelijkheid op die 3000 gezichten. Geen angst zoals in 1942.

De dodentrein naar Auschwitz rijdt niet meer. De rails zijn verdwenen. Men had ze nodig voor de petroleumwinning in Schoonebeek.

In de mooie houten villa bij de kampingang huist geen oppermachtige, onberekenbare Obersturmführer meer; daar woont nu een zeer jeugdig kampcommandant met een benijdenswaardig talent om zonder ruwheid distantie te bewaren. Hij kan niemand in de dood sturen.

Wij hebben dit alles teruggezien.

De kamer van Obersturmführer Gemmeke waar geen Jood zonder hartkloppingen binnenging. De grote witgelakte brandkast staat er nog. Er is een gat in gebrand met een steekvlam. Daar hangt het grote zeegezicht. Het is aan flarden gesneden. En de angst woont niet meer in deze kamer. De angst woont niet meer in de grauwe barakkenrijen.

Wij hebben dit alles teruggezien. De plaats waar ik Oscar Cohen, die dokter was in Dordt, voor het laatst gezien heb. Hij stierf in Auschwitz.

Barak 66 waar De Hoop van Bioscoopbond zijn rugzak pakte, toen hij met zijn zieke vrouw en zijn dappere tweelingen naar Auschwitz moest. Zij kwamen nooit terug.

Het raam van de ziekenbarak, waarachter Mechanicus van het Handelsblad lag. Hij stierf in Auschwitz.

De barak, waar ik sliep naast Lakmaker, die een snor had en die wagenbestuurder bij de Amsterdamse tram was. Hij was een straatgeval, omdat hij zonder ster voor zijn huisdeur had gestaan en stierf in Auschwitz.

De plek achter barak 3, waar Obersturmführer Gemmeke, die met een vrouw van de jacht terugkwam, mijn broer Frits met zijn jachtgeweer voor maanden de donkere smerige ziekenbarak in schoot. Mijn broer stierf in Bergen Belsen.

De plaats, waar ik afscheid nam van Mr. Levenbach, die gemengd gehuwd was en die weg moest, omdat een gemengd gehuwde Jood in Den Haag Strumscharführer Fischer had aangevallen. Levenbach stierf in Auschwitz.

De plaats, waar de oudste inwoonster van Amsterdam, die 102 jaar was, voor „Arbeit ins Reich" in de trein gedragen werd. Misschien heeft ze geluk gehad. Misschien stierf ze in de trein.

De plaats, waar schaakmeester Landau sliep, die halfdood geslagen uit Amersfoort kwam en de opperrabbijn en de schilder Laguna en al de kleine sinaasappelmannetjes en de kinderen uit het Joodse Weeshuis. Zij stierven in Auschwitz.

Wij gingen door al die barakken en de herinneringen kwamen. Wij zagen hen terug, de tallozen, de mannen, de vrouwen en de kinderen. Zij strompelden en struikelden onder hun zware rugzakken naar de trein. Zoveel zeulden zij mede, jassen, kleren, dekens en ze droegen petten met oorkleppen, omdat het zo koud is in Polen......

Daar waar zij leden, daar huizen nu SS-lieden. Zij springen in de houding en klappen met de hakken. „Daar hou ik niet van", zegt de jonge commandant, „maar ze kunnen het niet laten."

„Toen wij laatst uit zo'n barak kwamen", zegt één onzer begeleiders, „riep er iemand „Houzee!" achter ons."

Jo Spier.
(Elsevier)

ONS KONINKRIJK

OVERBEVOLKING OP JAVA

Naar de overwal? En niet meer naar West-Indië?

Dank zij de meerdere welvaart en de betere toestanden op hygiënisch gebied, welke ons bestuur op Java gebracht heeft — speciaal de laatste 50 jaren — neemt de bevolking van dit door de natuur zo bevoorrechte eiland in een bijna angstwekkend tempo toe. Meer dan tweederde deel van de gehele bevolking van Nederlands-Indië woont daar, terwijl het eiland toch slechts een zestiende gedeelte der totale oppervlakte beslaat. In 1930 waren dat alreeds bijna 41 millioen zielen! Volgens de pessimisten — van het soort, dat zo bang is als de dood voor bevolkingstoeneming — kwamen en komen er nu elk jaar nog weer 600.000 bij. Volgens de optimisten van hetzelfde slag zouden het er echter slechts 350.000 zijn.

Of men nu het grootste of wel het kleinste getal aanhoudt, een feit blijft dat Java op heden niet meer te eten heeft voor allen, die er wonen. Wij zeggen met nadruk „op heden". Want de rijstproductie per eenheid van oppervlakte is belachelijk laag — vergeleken met die in Italië en Japan — en kan belangrijk worden opgevoerd. Bovendien is rijst een luxe-voedsel en indien men meer aardappelen, maïs, etc. ging planten en nuttigen, zouden er geheel andere mogelijkheden ontstaan. Dan is er verder nog de mogelijkheid tot industrialisatie en kan bijv. ook de visserij nog belangrijk ontwikkeld worden.

Maar zoals de toestand op heden is — het is niet minst dank zij het conservatisme van den Javaansen landbouwer of tani — vormt de bevolkingstoeneming zeer moeilijk probleem, daar er geen grond meer in voldoende hoeveelheid ter beschikking is om het nodige voedsel te produceren. Al ontgint en irrigeert men naar mogelijkheid woeste en bij gebrek aan water braak liggende gronden. De landverhuizing van Javanen naar elders wordt door velen dan ook als de eigenlijke oplossing van het bevolkingsprobleem beschouwd. Juister lijkt het, te zeggen dat emigratie één der middelen kan zijn om het probleem der overbevolking op te lossen. Want gesteld dat men per jaar een vijftigduizend bewoners van Java zou doen emigreren — voor enkele jaren waren het er slechts een tienduizend, in 1938 al een dikke veertigduizend — het zal toch onmogelijk zijn om de emigratie zich als een eenparig versnelde beweging te doen ontwikkelen tot een paar honderdduizend landverhuizers per jaar. Vermoedelijk zal reeds heel snel een vertraging in het tempo der emigratie-toeneming intreden.

De kleine aantallen Javaanse landverhuizers, die West-Indië en Nieuw-Caledonië (Frans) opnemen, zijn van geen betekenis. De grote meerderheid gaat naar de overwal, naar Tanah Sabrang zoals de bewoner van Java de andere eilanden van de archipel noemt, die wij Nederlanders aanduiden met de naam van Buitengewesten.